

Amsterdam - Staalmanpleinbuurt

*Stedenbouwkundig ontwerp voor
herstructurering naoorlogse woonwijk.*

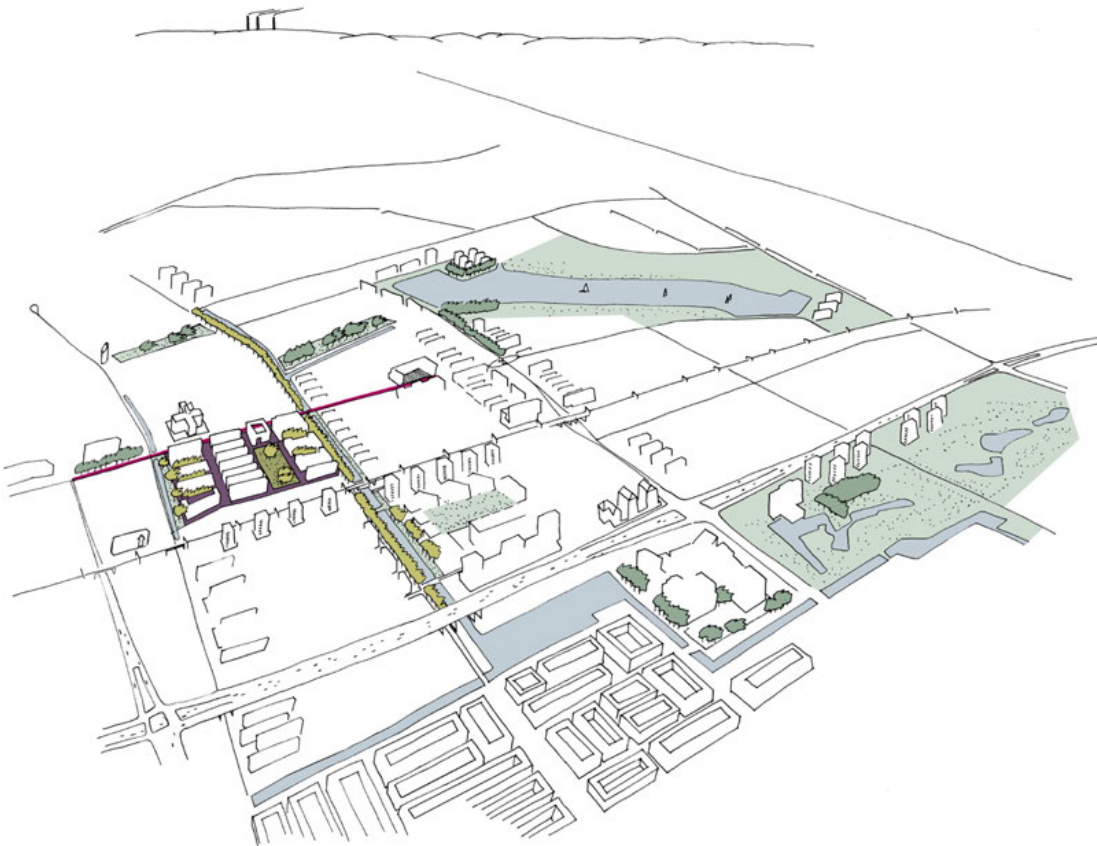
Amsterdam - Staalmanpleinbuurt

Stedenbouwkundig ontwerp voor herstructurering naoorlogse woonwijk.

De toekomst van de tuinstad

In 1934 gaf Cornelis van Eesteren vorm aan een baanbrekend modernistisch project, het Algemeen Uitbreidings Plan (AUP) voor Amsterdam. Het vormde de grondslag voor een groene woonstad voor ca 30.000 woningen, geled in reeksen van relatief autonome buurten. De Staalmanpleinbuurt is één van deze buurten. De buurt ligt er vrij mooi bij. Het groen langs de straten en in de collectieve tuinen is tot volle wasdom gekomen en geeft de buurt een volwassen en serene uitstraling. De bebouwing is echter aan slijtage onderhevig. Het is vooral de uniformiteit van het woningbestand (allemaal gestapeld, klein en goedkoop) die de buurt tot door-gangshuis maakt en sociaal gezien in een neerwaartse spiraal brengt. Diversificatie van het woningbestand moet bewoners meer keuzemogelijkheden bieden en zorgen voor meer binding aan de buurt. Het plan is in nauw overleg met buurtbewoners tot stand gekomen.

Oppervlakte: 16,5 Ha.
Programma: 868 woningen
Kleinschalige bedrijvigheid, starters
e.d. Mogelijkheid tot werken aan huis
Horeca, zorg/verzorging, sport, educatie
e.d. Buurtsuper, consumentverzorgende
dienstverlening.
Ontwerp: 2008-2010.
Start realisatie: 2010.
In opdracht van: De Alliantie.
In samenwerking met:
Stadsdeel Slotervaart.

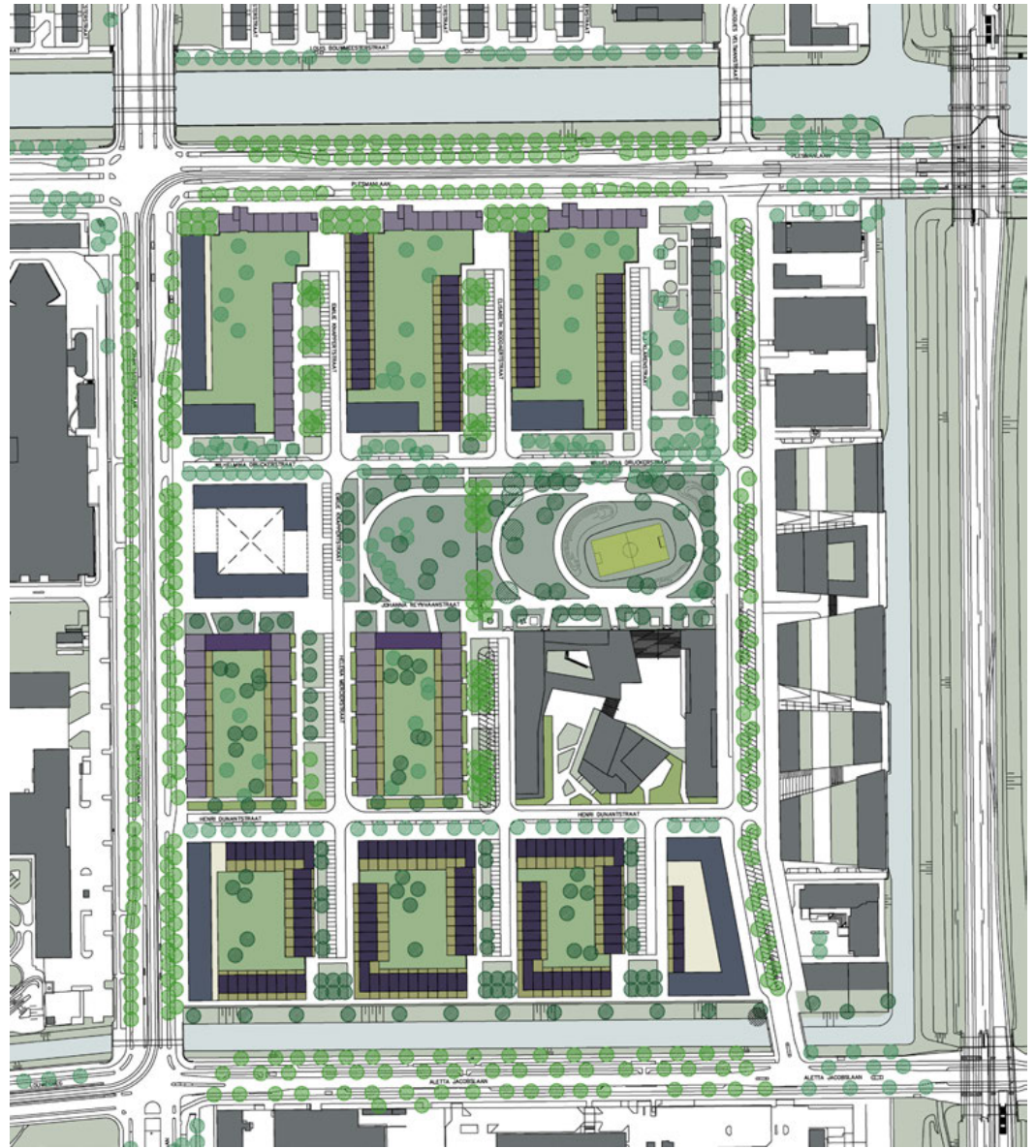

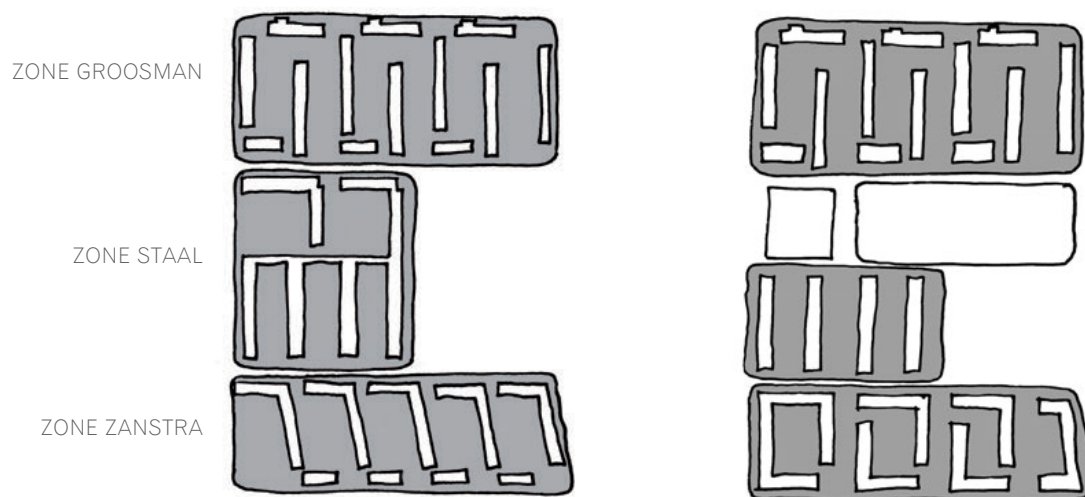
1.

1. Context Algemeen Uitbreidings Plan
1934

2. Plankaart

2.

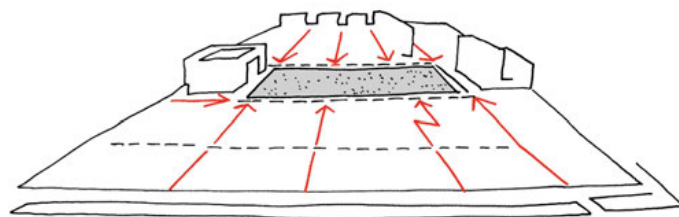

1.

De driedeling

De woonblokken zijn geordend in straten- en strokenverkevelingen, of in zogenaamde stempels, waarin verschillende types in een open compositie worden gecombineerd en herhaald. Op deze basis zijn drie zones in de buurt te onderscheiden, die ieder door een andere – destijds toonaangevende – architect zijn ontworpen: van noord naar zuid door achtereenvolgens Ernst Groosman, Arthur Staal en Piet Zanstra.

Het ontwerp biedt een strategie voor een geleidelijke vernieuwing van de Staalmanpleinbuurt, op basis van een herordening van de openbare ruimte. Het stratenplan krijgt een sterkere continuïteit, door het over de zuidelijke zone (Zanstra) heen door te trekken en te oriënteren op de zuidelijke randsingel. Het park in het midden wordt uitgebreid en vormt op die manier het hart van de buurt waar alle straten op uit komen.

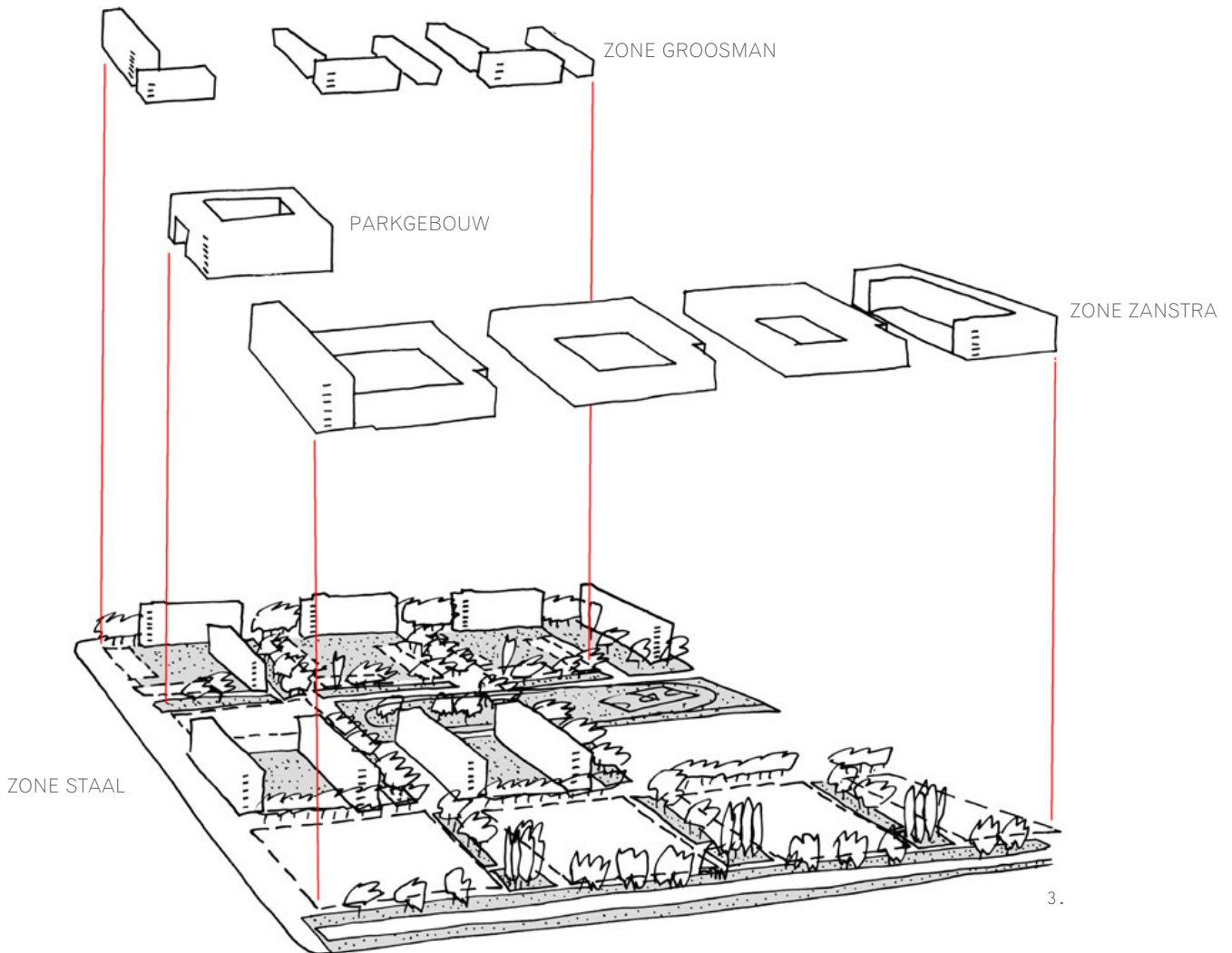
2.

1. nieuwe situatie

2. alle straten naar het park,
hart van de buurt

3. herontwikkeling per zone

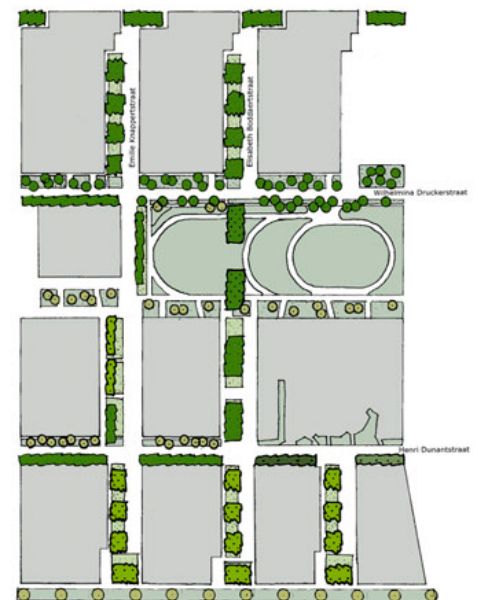

Bomenjazz

Door de sterkere continuïteit van de openbare ruimte, wordt de Staalmanpleinbuurt geïntegreerd in het ijzersterke Amsterdamse patroon van continue rechte straten, die als maar op elkaar uitkomen. De ruimhartige maatvoering van de straten biedt ruimte voor een gevarieerde en gespreide boomplanting: een vorm van 'bomenjazz', die contrasteert met de marcherende colonnes van bomen elders in de stad.

De vernieuwing van de bebouwing wordt geënt op de karakteristieken van de drie architectonische zones. In het noorden zijn in de zone Groosman de afmetingen van de collectieve tuinen en de profielen van de straten maatgevend voor de vernieuwing. Nieuwbouw, merendeels in de vorm van grondgebonden woningen,

vindt plaats op basis van de footprint van de huidige gebouwen. Parkeren, buitenruimtes en terrassen worden hierin opgenomen. De bebouwing wordt vervangen, het grondplan wordt gehandhaafd. De volwassen bomen in de tuinen en straten blijven staan.

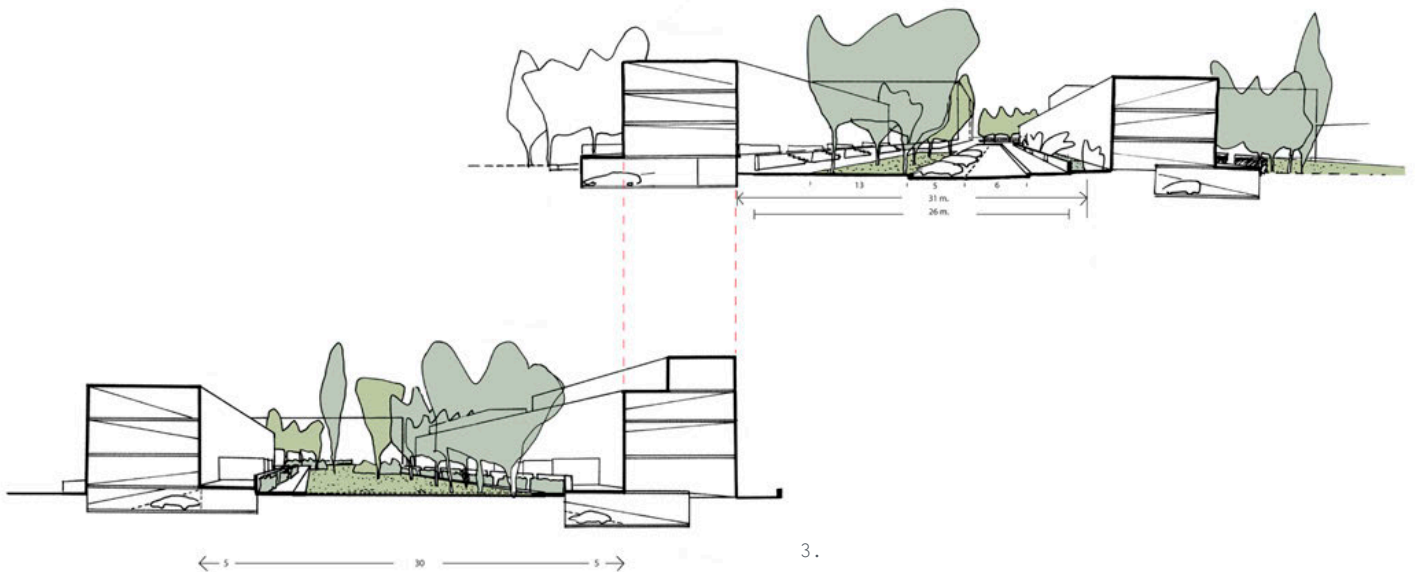
1. Bomenjazz

2. Zone Groosman: bestaande straat,
nieuwe bebouwing

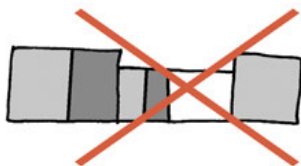
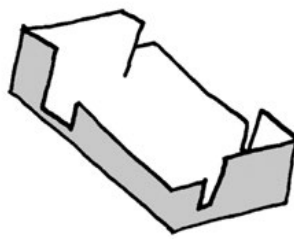
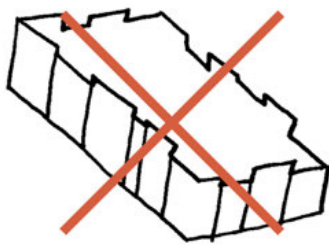
3. Maatgevend profiel straat
en binnentuin

2.

3.

verzameling individuele huizen
expressieve sculptuur

bouwblok als samenspel van
rustige (lineaire) gebouwen

1

Rust, ritme en regelmaat

In de zuidelijke zone van architect Zanstra vindt de radicaalste vernieuwing plaats. Met zijn afzijdige ligging, de strokenbouw en de menging van parkeren met groen- en speelvoorzieningen is deze zone het meest kwetsbare deel van de buurt. De bebouwing wordt hier volledig vervangen en geënt op het nieuwe stratenpatroon. De singel wordt verbreed en begeleid door bebouwing met voorkanten en adressen.

In de middenzone van architect Staal bevindt zich de meest waardevolle architectuur, gesitueerd rondom weelderig beplante binnentuinen. Hier voorziet het ontwerp in renovatie van de plattegronden en restauratie van de gevels. Op de kop van het park wordt de bestaande bebouwing vervangen door een geheel nieuw bouwblok, als een landmark aan het park. Hierin worden nieuwe voorzieningen voor de buurt geconcentreerd.

Gedurende het hele vernieuwingsproces zullen er bestaande en nieuwe gebouwen naast elkaar staan. In de beeldtaal van de nieuwbouw wordt daarom aansluiting gezocht bij de rust, de regelmaat en het ritme van de modernistische architectuur. Geen overdreven sculpturaliteit, geen overarticulatie van de individuele woning, maar een rustige compositie van lineaire gebouwen. De individualiteit van de woning komt terughoudend tot uiting binnen het kader van de iets doorstekende bouwmuren en het overstek van de daklijst. Tuinmuren, hagen en margestroken aan de voorgevel houden de lineaire gebouwen binnen het bouwblok bijeen. Ze markeren het onderscheid tussen de openbare straat en de collectieve binnentuinen, en zorgen voor een mildere overgang van de private woning naar de openbare straat.

1. Doorlopende plint

2. Zone Zandstra: verbrede singel, nieuwe bouwblokken

3. Zone Staal: renovatie appartementen nieuw straatprofiel

2

3